

мереж – 53,4 млн. євро; спільні виклики у сфері безпеки – 42,3 млн. євро; покращення управління кордонами та управління безпекою – 31,6 млн. євро [4]. До території реалізації програми входять Львівська, Волинська та Закарпатська області (із прилеглих регіонів – Рівненська, Тернопільська й Івано-Франківська області).

Насамкінець варто звернути увагу на ключовій перешкоді, яка стоїть на заваді розвитку міжнародних програм фінансування проектів на засадах співфінансування з органами місцевого

самоврядування. Серед посадових осіб органів місцевого самоврядування, особливо в сільській місцевості, не вистачає фахівців з володінням іноземних мов, комунікативними навиками, знанням сучасних комп'ютерних технологій, вищою освітою тощо [5, с. 309]. Разом з посиленням моральних якостей, почуття відповідальності та мотиваційних чинників, вирішення кадрової проблеми дасть змогу забезпечити плідну проектну міжнародну співпрацю.

Література:

1. Питання участі органів місцевого самоврядування України в міжнародному співробітництві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.org.ua/ua/news/5108->.
2. Пілотний проект у селі Нецерів Обухівського району Київської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lampochki.org.ua/?page_id=55&lang=uk.
3. Громада села Павлівка святкує новенький водогін: колодязі в минулому [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://despro.org.ua/news/news/?ELEMENT_ID=1544.
4. Громадські слухання проекту Спільної операційної програми для Програми транскордонного співробітництва Європейського Інструменту Сусідства Польща-Білорусь-Україна 2014-2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pl-by-ua.eu/ua,3>.
5. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади / О.П. Кириленко, Б.С. Малиняк, В.В. Письменний, В.В. Русін / Асоціація міст України. – К.: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 396 с.

Попович Олена Василівна, *головний державний інспектор відділу фінансування, бухгалтерського обліку та звітності Головного управління ДФС у Тернопільській обл.*

ВПЛИВ РЕСУРСНИХ ПЛАТЕЖІВ НА ЗБЕРЕЖЕННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЖАВИ

Із проголошенням незалежної держави Україна стала на шлях самостійного економічного розвитку з метою побудови ефективної соціально орієнтованої ринкової економіки. Це був період формування податкової системи України, в основу якої було покла-

дено класичну схему оподаткування, характерну для країн із розвинутою економікою, податкові системи яких мають багатолітню історію. Застосування податкової системи, характерної для розвинутих країн світу та імплементації на вітчизняні реалії в умовах

перехідного періоду призвело до виникнення низки суттєвих проблем: збільшення кількості збиткових підприємств, зростання масштабів безробіття, погіршення соціально-економічної ситуації в країні.

Вітчизняна система оподаткування господарської діяльності, пов'язаної з експлуатацією природних ресурсів, сьогодні характеризується низькою фіскальною і регулятивною ефективністю. Це обумовлено тим, що динаміка її реформування в роки незалежності значно відставала від нових викликів та завдань.

До 2011 р. основу системи екологічного оподаткування в Україні становили збір за використання природних ресурсів та збір за забруднення навколишнього природного середовища. Зазначені збори були основними джерелами формування системи екологічного фінансування та консолідації коштів у бюджеті, при цьому використання цих надходжень повинно було мати суто цільовий характер. Так, ст. 46 Закону «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 № 1264-XII містила вимогу щодо цільового використання надходжень за використання природних ресурсів. Тобто така плата надходила до бюджетів усіх рівнів та мала спрямовуватися на виконання робіт щодо відтворення та підтримки цих ресурсів у належному стані; плата за забруднення навколишнього природного середовища, що надходила до позабюджетних фондів охорони навколишнього природного середовища усіх рівнів – на цільове фінансування природоохо-

ронних та ресурсозберігаючих заходів [1].

З ухваленням Податкового кодексу України від 02.12.2010 № 2755-VI зазначені збори були замінені на екологічний податок, який входить до складу ресурсних платежів. Запровадження ресурсного оподаткування в Україні, на наш погляд, має як переваги, так і недоліки порівняно з зазначеними зборами. Так, для екологічного податку встановлені більш високі ставки податку порівняно з низькими нормативами зборів, що передбачає реалізацію фіскальної функції екологічного оподаткування. Проте необхідно враховувати, що у повному обсязі податок стягувався лише починаючи з 2014 р. Щодо недоліків екологічного оподаткування, то, на думку С.В. Кузнецової, цільове фінансування природоохоронних та ресурсозберігаючих заходів майже припинилося. Кошти від екологічного податку, відповідно до ст. 46 Закону, повинні зараховуватися до державного і місцевих бюджетів згідно з Бюджетним кодексом України, проте «розчиняються» у бюджетах, не маючи цільового призначення [1].

На прикладі Тернопільської області проведемо аналіз взаємозв'язку сплати ресурсних платежів до бюджету та їх спрямування на природо використання.

Тернопільська область поряд з іншими регіонами України, є однією з неблагополучних в екологічному відношенні серед держав Європи, відзначається низькою проблем, пов'язаних із забрудненням навколишнього природного середовища та незбалансованим використанням природних ресурсів.

Внаслідок того, що природоохоронна діяльність не належала до соціально-економічних пріоритетів, до цьо-

го часу не вдалось забезпечити стало-го розвитку території та екологічного спрямування економіки.

Таблиця 1

Динаміка надходжень від ресурсних платежів та витрат на охорону навколишнього природного середовища, мобілізованих по Тернопільській обл. [2]

(тис. грн.)

Показники	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
Капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища	24668,8	21101,4	24330,5	22523,7	19357,0
Екологічні платежі по Тернопільській області	3468,4	1807,9	1623,5	2395,5	2931,7

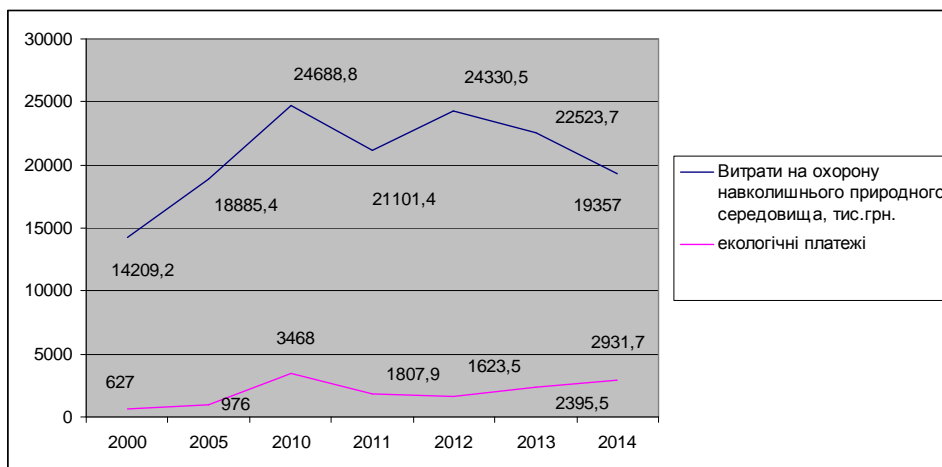

Рис. 1. Динаміка надходжень від ресурсних платежів та витрат на охорону навколишнього природного середовища

Відповідно до проведеного аналізу статистичних даних по Тернопільській області, можна зробити висновок, що при збільшенні надходжень від екологічного податку до бюджету, кошти не у повному обсязі йдуть на фінансування природоохоронної діяльності області, отже не використовуються у повному обсязі для заходів, пов'язаних із розв'язанням екологічних проблем та процесу відтворення природних ресурсів.

На даний час – це залишається проблемою не тільки по Тернопільській області, але і по Україні в цілому.

За 2015 р. питома вага ресурсних платежів у Зведеному бюджеті Тернопільської області становила 6%. На рис. 2 відображено структуру надходжень ресурсних платежів, мобілізованих на території Тернопільської області до Зведеного бюджету України за 2015 р., на якому видно, що плата за

землю складає – 81%, рентна плата за користування надрами – 9%, рента плата за спеціальне використання во-

ди – 5%, рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів – 3%, екологічний податок – 2%.

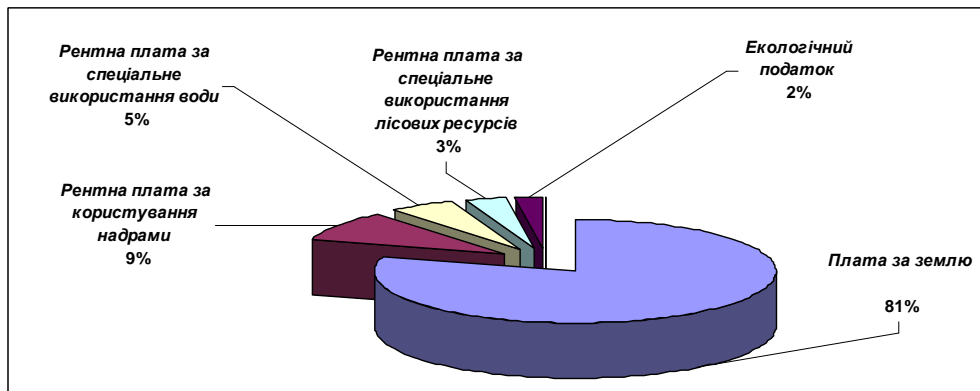

Рис.2. Структура надходжень ресурсних платежів по Тернопільській обл. у 2015 р.

Спеціальне використання природних ресурсів здійснюється на платній основі. Обов'язковість сплати всіх платежів визначено Податковим кодексом України. Система ресурсних платежів є складовою частиною податкової системи України. Вони пов'язані з фінансуванням природоохоронної діяльності держави та є самостійним джерелом доходів державного бюджету.

У результаті проведеного дослідження доцільно вважати, що екологічна ефективність – це здатність системи оподаткування в сфері використання та охорони природно-ресурсного потенціалу забезпечити надходження податків та зборів до бюджету країни в достатньому розмірі для фінансування сфери природокористування та забезпечення відтворення природних ресурсів, а також сприяння зменшенню екологічно-небезпечної діяльності, та, як результат, зменшення небезпечного екологічного тиску на навколишнє при-

родне середовище та населення країни.

Для вирішення вищевикладеного наукового завдання потрібно:

1) Забезпечити виключно цільове використання сум мобілізованих екологічних платежів на фінансування відтворення відповідних видів природних ресурсів та заходів, пов'язаних із розв'язанням екологічних проблем.

2) Переглянути розподіл платежів за використання природних ресурсів у бік збільшення частки відрахувань у місцеві бюджети. Це дасть змогу місцевим бюджетам сформувати фонди фінансових ресурсів, необхідні їм для фінансування потреб щодо охорони та поліпшення окремих видів природних багатств, а також фінансувати заходи та виконувати окремі види робіт з охорони довкілля в межах окремо взятих місцевих територій.

1) Необхідною є розробка системи податкових пільг для підприємств, що модернізують виробничий потенціал та

запроваджують інноваційні технології для зниження рівня шкідливого впливу на природне навколишнє середовище .

2) Обов'язковим є встановлення додаткової плати за перевищення встановлених лімітів викидів шкідливих речовин з обов'язковим її утриманням з прибутку підприємства;

3) Доцільним є запровадження прогресивної шкали ставок екологічного податку залежно від обсягу та видів викидів;

4) Податкове законодавство по ресурсних платежах має стимулювати таку галузь, як збір, переробка та утилізація небезпечних відходів. Вирішення даного питання буде сприяти покращенню навколишнього середовища та здоров'я громадян країни.

Ефективність адміністрування ресурсних платежів може забезпечити

сталий розвиток охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів. Ресурсні платежі відіграють значну роль у регулюванні раціонального природокористування. Удосконалення справляння ресурсних платежів у вітчизняній системі оподаткування сприятиме підвищенню реальної доходності бюджетів та оптимального розподілу коштів від використання природних ресурсів.

Усі вищеперераховані заходи дозволять суттєво підвищити стимулюючу роль екологічного оподаткування в Україні, сприятимуть оптимізації податкової системи держави стимулюючи формування методів ефективного і раціонального природокористування у ній.

Література:

1. Кузнєцова С.В. Розвиток законодавства щодо сплати екологічних та природо-ресурсних податків і зборів / С.В. Кузнєцова// Розвиток наук земельного, аграрного, екологічного та природо-ресурсного права: збірник наукових праць круглого столу (19 жовтня 2012 р.) / за ред. Г.І. Балюк, М.В. Краснової, А.М. Мірошниченка, В.В. Носіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://law.univ.kiev.ua/science.html>.

2. Статистичний щорічник України по Тернопільській області за 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.te.ukrstat.gov.ua/files/Bul/zved_z1_2014.pdf.

3. Програма охорони навколишнього природного середовища в Тернопільській області на 2014–2020 рр. [[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tarnopol.in.ua/articles/science/shvaleno-proekt-programy-ohorony-navkolyshnyogo-prirodnogo-seredovyscha-v-ternopilsky-oblasti>.

Прокопенко Олександр Олександрович, *головний державний аудитор відділу державного фінансового аудиту ДФІ в Закарпатській обл.*

ВЕКТОРИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Фінансовий контроль – це комплексна й цілеспрямована фінансово-

правова діяльність органів фінансового контролю або їх підрозділів чи пред-